

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-001-и
назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17)

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Нуриддинзода Сайчамолидин Ҳайдар дар мавзуи «Назарфиребии сиёсӣ ҳамчун таҳдид ба суботи сиёсии ҷомеа (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ

Инкишофи ҷомеа ва хусусиятҳои гуногунро касб намудани он, мавриди таҳлил ва хулосагириҳо қарор гирифтани онҳо ҳам дар назария ва ҳам амалияи сиёсӣ аҳамияти муҳим пайдо менамоянд. Онҳо ифодаи навъи махсуси воқеияти ҷамъиятӣ буда, пешомади инкишофи ҳодисаҳои меҳварӣ ва омилҳои таъсирбахшро дар худ инъикос менамоянд. Назарфиребии сиёсӣ ва суботи сиёсии ҷомеа низ дар замири чунин муносибатҳо қарор мегиранд. Аз ин ҷост, ки ба муҳиммият ва рӯзмаррагии муносибатҳои байниҳамдигарии онҳо тавачҷуҳи хоса намуда, муҳаққиқон дар сатҳи гуногун ба онҳо муроҷиат менамоянд. Муаллифи рисола низ бо мақсади дониستاني асрори муносибатҳои байниҳамдигарии падидаи хоссаи ҳаёти сиёсӣ - назарфиребии сиёсӣ ва таъмини суботи сиёсӣ дар заминаи дарёфти роҳҳои таҳкими сатҳи муқовимат, низоми таҳким ва такмили масъалаҳои таъмини суботи сиёсӣ ба он муроҷиат намудааст.

Моҳиятан ин раванд як зумра нишондодҳо ва унсурҳои махсусро дар замири худ ифода менамояд, ки онҳоро тавассути нигоҳи муқаррарӣ дарк намудан чандон осон нест. Аз ин хотир, зарурати таҳқиқи илмӣ онҳо пеш меояд. Муҳаққиқон дар мавриде ба умқи масъала мерасанд, ки агар ба моҳияту хусусиятҳои раванду ҳодисаҳо сарфаҳм раванд. Махсусан, аз лиҳози замону макон дар камтарин фурсат ва бо суръати баланд афзоиш ёфтани таъсиррасонии назарфиребии сиёсӣ ба суботи

сиёсии ҷомеаи муосири Тоҷикистон ҷойгоҳи хосаро касб менамоянд. Ҳам дар амалия ва ҳам дар сатҳи шуури ҷамъиятӣ эътибори хоса пайдо намудани масъалаи мазкур ва аз ҷониби неруҳои гуногуни сиёсӣ истифода намудани оқибатҳои чунин таъсиррасониҳо дар асоси рӯовариҳои арзишии мухталиф аз ташаккул ва рушди падидаи мураккаби ҳаёти сиёсӣ дарак медиҳанд.

Бинобар ин, омӯзиши моҳияту хусусиятҳои назарфиребии сиёсӣ дар ҷомеаи маҳдуд, ки дингароӣ ва гаравидани қисме аз аҳоли ба ҷараёнҳо ва ҳаракатҳои ғайрианъанавӣ имконият медиҳад, ки аҳамияти муносибатҳои байниҳамдигарии назарфиребии сиёсӣ ва таъмини суботи сиёсии ҷомеа ҳарчи беҳтар ва амиқтар фаҳмида шавад. Ҷанбаҳои мусбату манфии чунин муносибатҳо мушаххас гардонида шаванд ва барои рушди минбаъдаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таври самаранок истифода гарданд. Ҳолати мазкур на танҳо дорои аҳамияти илмию назариявӣ аст, балки бештар хосияти амалӣ ва сиёсӣ ҷамъиятии онро низ рӯзмарра мегардонад. Муаллифи рисолаи диссертатсионӣ С.Ҳ. Нуриддинзода низ зарурияти омӯзиши масъалаҳои дар боло зикршударо дарк намуда, дар таҳқиқоти ҳеш онҳоро мавриди таҳқиқ ва баррасӣ қарор додааст. Кӯшиш намудааст, ки ба асли масъалаҳо сарфаҳм рафта, дар бораи танзими онҳо ҳулосаҳои амиқу заруриро пешниҳод намояд.

Автореферати диссертатсияи С.Ҳ. Нуриддинзода дар доираи талаботҳои чунин корҳои таҳқиқотӣ иншо гардида, расмиятҳоро дар низоми сохторӣ ба пуррагӣ риоя намудааст. Ӯ дар муқаддима муҳимияти мавзӯи таҳқиқоти илмӣ ва дараҷаи омӯзиши мавзӯи таҳқиқотиро асоснок намудааст. Дар тавсифи умумии таҳқиқот дар хусуси объекти таҳқиқот, предмети таҳқиқот, мақсади таҳқиқот, асосҳои назариявӣю методологии кори таҳқиқотӣ, навгонии илмӣ ва ҳолатҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда ва масъалаҳои дигар назари асоснокгардидаеро пешниҳод намудааст.

Диссертант масъалаҳои назариявӣю методологии назарфиребии сиёсиро таҳқиқ намуда, таъсиррасониҳои онро ба раванди суботи сиёсии ҷомеа муайян ва мушаххас гардонида, андешаҳо ва муносибати худро дар пайвастагӣ ва таъҷиб ба таҳқиқотҳои олимони макону замони мухталиф баён намудааст. Муаллиф доир ба аҳамияти дарки амики назарфиребии сиёсӣ, мақсад ва вазифаҳои барандагони он ва ташаккули концепсияҳои илмӣ оид ба назарфиребии сиёсӣ ва ҷойгоҳи он дар раванди таъмини суботи сиёсии ҷомеа иброи назар намудааст. Дар хусуси унсурҳои таркибӣ ва муҳолифатҳои мақом ва ҷойгоҳи назарфиребии сиёсӣ дар раванди суботи сиёӣ ба таври муфассал маълумот дода, онро ҳамчун ба тавсиф намудааст. Махсусан, масъалаҳои технологияи сиёсии иттилоотӣ ва низоми истифодаи онҳо аз ҷониби нерӯҳои гуногун аҳамияти хосро касб намудаанд.

Дар боби дуюми диссертатсия С.Ҷ. Нуриддинзода хусусиятҳои зуҳури назарфиребии сиёсиро дар раванди сиёсии Тоҷикистон, муносибатҳои мутақобилаи давлат ва иттиҳодияҳои ғайриҳукуматӣ ва махсусан, нерӯҳои сиёсии оппозитсионӣю ифротгаро, сатҳи иштироки ташкилотҳои сиёсӣ дар ҳалли масъалаҳои мухталифи ҳаёти ҷамъиятии Тоҷикистонро таҳлилу баррасӣ намуда, хулосаҳои амиқ пешниҳод намудааст, ки метавон онҳоро ҳамчун саҳми шахсии доктараб дар ҳалли масъалаи муҳими ҷамъиятию сиёсӣ асоснок намуд.

Дар хулосаи рисола натиҷаҳои бадастовардашуда ва тавсияҳои муаллиф барои истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот баён гардидаанд. Натиҷа, хулоса ва тавсияҳои муаллиф барои муайян кардани самтҳои асосии рушди системаи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон, роҳ ва воситаҳои тақмили онҳо мусоидат менамоянд.

Автореферат ва қорҳои илмие, ки доир ба мавзӯи таҳқиқотӣ ҷоп гардидаанд, мазмуни асосии рисолаи диссертатсиониро дар сатҳи зарурӣ ифода менамоянд.

Дар баробари таҳқиқоти муҳиму зарурӣ дар кори диссертатсионӣ баъзе хатою иштибоҳҳо низ вомехӯранд. Аз ҷумла:

1. Диссертант назария ва методологияи омӯзиши масъаларо дар сатҳи баланд мавриди таҳқиқ қарор дода, ба масъалаҳои амалии падидаи мазкур дар шароити Тоҷикистони муосир, махсусан, ифротгароии ташкилотҳои экстремистӣ чандон диққат надодааст.

2. Дар бораи арзишҳо ва омилҳои ғирасони назарфиребии сиёсӣ андешаҳои назаррас ва қавӣ баён намуда, муаллиф ба омилҳои барангезандаи онҳо диққати зарурӣ надодааст.

Эродҳои баёнгардида хосияти умумӣ доранд ва онҳо арзишҳои моҳиятиро қасб накардаанд ва аз ин рӯ, наметавонанд арзиши баланди таҳқиқоти мазкурро кам гардонанд.

Автореферати диссертатсияи С.Ҳ. Нуриддинзода ба талаботҳои ҚОА –и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори соҳиб гардидан ба дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологҳои сиёсӣ мебошад.

Муқарриз:

Номзади илмҳои сиёсӣ, дотсенти
кафедраи муносибатҳои байналмилалӣ
ва дипломатияи Донишгоҳи славянии
Россия ва Тоҷикистон

С. А. Пардаев

Имзои С.А. Пардаевро тасдиқ менамоем
Сардори шуъбаи кадрҳои Донишгоҳи славянии
Россия ва Тоҷикистон

А.А. Раҳимов